

№ 35 (2024) С. 122–130
National Academy of Fine Arts and Architecture
Collection of Scholarly Works
«Ukrainian Academy of Art»
ISSN 2411–3035
Website: <http://naoma-science.kiev.ua>

УДК 76.071.1(477.83)"19"Караффа-Корбут+821.161.2Шевченко
ORCID ID: 0000-0001-5934-2943
ORCID ID: 0000-0001-9963-6903
DOI <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2024-35-13>

Ольга Лагутенко

докторка мистецтвознавства,
професорка кафедри теорії та історії мистецтва
Національна академія образотворчого
мистецтва та архітектури
olga.lagutenko@naoma.edu.ua

Олена Вінокур

здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня
факультет теорії та історії мистецтва
Національна академія образотворчого
мистецтва та архітектури
olena.vinokur@naoma.edu.ua

ГРАФІЧНА ШЕВЧЕНКІАНА СОФІЇ КАРАФФИ-КОРБУТ У КОЛЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Анотація. Метою даної статті є дослідження ілюстрацій Софії Караффи-Корбут до поетичних творів Т. Шевченка 1960-х років, що зберігаються у колекції Національного музею Тараса Шевченка. **Методи дослідження.** В основу дослідження покладено методи художньо-стилістичного і порівняльного аналізів творів мистецтва, які дали змогу виявити основні риси та особливості художньої мови у творах С. Караффи-Корбут. **Результати.** Розглянуто й проаналізовано графічні аркуші з шевченкіана С. Караффи-Корбут, що зберігаються в колекції Національного музею Тараса Шевченка. На основі ілюстрацій виявлено особливості графічної мови творів С. Караффи-Корбут, що сформувалася під впливом світових мистецьких течій та народних традицій України. Визначено специфіку стилістики робіт художниці. **Висновки.** У дослідженні розглянуто ілюстративну шевченкіану художниці, що зберігається у колекції Національного музею Тараса Шевченка. С. Караффа-Корбут — одна з найяскравіших інтерпретаторок поезії Т. Шевченка в українській графіці. Спираючись на кращі досягнення української та світової графічної культури, мисткиня надала своїм ліногравюрам неповторної оригінальності. Художниця має власне світобачення, а її творчість вирізняється ідейно-художньою та філософською цілісністю. Для творів майстрині характерні такі художньо-стильові особливості, як: яскраво виражений декоративізм, використання елементів українського народного мистецтва, монументальний лаконізм у побудові композицій. Дослідження може слугувати теоретичною базою для мистецтвознавців та студентів, які вивчають українську графіку ХХ століття, львівську графічну школу, творчість художників-шістдесятників, ілюстрації до поезії Т. Шевченка. Створення цифрових копій графічних творів С. Караффи-Корбут уможливує їхнє дослідження та введення до наукового обігу, якщо немає змоги ознайомитися з оригіналами.

Ключові слова: українське мистецтво, львівська графічна школа ХХ століття, лінорит, образотворча шевченкіана, традиції народного мистецтва, фонди Національного музею Тараса Шевченка.

Olga Lagutenko

*Doctor of Arts,
Professor of the Department of Theory and History of Art
National Academy of Fine Arts and Architecture
olga.lagutenko@naoma.edu.ua*

Olena Vinokur

*2nd year Master's Student
of Fine arts, Decorative Arts, Restoration
National Academy of Fine Arts and Architecture
olena.vinokur@naoma.edu.ua*

GRAPHIC SHVCHENKOIANA BY SOPHIA KARAFFA-KORBUT IN THE COLLECTION OF THE TARAS SHVCHENKO NATIONAL MUSEUM

Abstract. *The purpose of this article is to study Sofia Karaffa-Korbut's illustrations to Taras Shevchenko's poetic works of the 1960s, which are kept in the collection of the National Museum of Taras Shevchenko.*

Research methods. *The study is based on the methods of artistic, stylistic and comparative analysis of works of art, which allowed to identify the main features and peculiarities of artistic language in the works of S. Karaffa-Korbut. Results.* *The graphic sheets from the Shevchenkoiana of S. Karaffa-Korbut, which are kept in the collection of the National Museum of Taras Shevchenko, are considered and analyzed. The illustrations reveal the peculiarities of the graphic language of S. Karaffa-Korbut's works, which was formed under the influence of world art trends and folk traditions of Ukraine. The specifics of the style of the artist's works are determined. Conclusions.* *The study examines the illustrative Shevchenkoiana by S. Karaffa-Korbut, which is kept in the collection of the National Museum of Taras Shevchenko. S. Karaffa-Korbut is one of the brightest interpreters of Taras Shevchenko's poetry in Ukrainian graphics. Drawing on the best achievements of Ukrainian and world graphic culture, S. Karaffa-Korbut gave her linocut works a unique originality. The artist has her own worldview, and her work is characterized by ideological, artistic and philosophical integrity. The artist's works are characterized by the following artistic and stylistic features: pronounced decorativism, the use of elements of Ukrainian folk art, monumental laconicism in the construction of compositions. The research can serve as a theoretical basis for art historians and students studying Ukrainian graphics of the twentieth century, the Lviv graphic school, the work of the Sixties artists, and illustrations to Taras Shevchenko's poetry. The creation of digital copies of S. Karaffa-Korbut's graphic works makes it possible to study them and introduce them into scientific circulation in the face of difficulties in familiarizing oneself with the originals.*

Key words: *Ukrainian art, twentieth-century Lviv graphic school, linocut, fine Shevchenkoiana, folk art traditions, collections of the National Museum of Taras Shevchenko.*

Постановка проблеми. Живописці, графіки, скульптори та майстри декоративного мистецтва України зверталися до літературної спадщини Т. Шевченка, щоб образною мовою втілити її дух та передати його наступним поколінням. У фондах Національного музею Тараса Шевченка зберігається багата колекція образотворчої шевченкіани – ілюстрацій до поетичних та прозових творів Великого Кобзаря, створених як у живописних, так і в графічних техніках. Огляд творів митців, що ілюстрували поезію Т. Шевченка, – це декілька томів Шевченківської енциклопедії [1, с. 94]. Особливо цікавою та знаковою, як у художньому, так і в історичному контексті є збірка творів українських графіків, чия творчість припала на період 1960-х років, йдеться про генерацію шістдесятників. Видатною когортою цих художників було повернуто потужну силу художній мові графічного мистецтва.

Серед робіт українських митців, які зробили свій внесок у графічну шевченкіану другої половини ХХ століття в колекції НМТШ гідне місце посідають естампні твори, авторкою яких є українська мисткиня С. Караффа-Корбут (1924–1996), представниця львівської графічної школи. Її графічна творчість та особливості художньої мови мало висвітлені у наукових дослідженнях порівняно з іншими видами українського образотворчого мистецтва, а тому потребують подальшого мистецтвознавчого вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українському графічному мистецтву ХХ століття присвячено кілька фундаментальних досліджень, зокрема монографій однієї з авторок цієї статті О. Лагутенко – «Graphien графіки. Нариси з історії української графіки ХХ століття» (2007) [2] та «Українська графіка ХХ століття» (2011) [3]. Тема графіки

в українському мистецтві 1950-х – 1980-х років широко представлена у статті О. Авраменко, вміщеної у виданні «Історія українського мистецтва» Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України (2007) [4]. У цій же праці О. Ламоновою розглянуті особливості тенденцій розвитку книжкової графіки досліджуваного нами періоду. Особливості львівської школи гравюри висвітлені у мистецтвознавчих дослідженнях Р. Яціва («Львівська графіка 1945–1990. Традиції та новаторство», 1992) [5], О. Голубця («Між свободою і тоталітаризмом. Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття», 2001) [6], а також О. Руденко («Львівська школа графіки як визначне явище в українському мистецтві», 2016) [7]. Про авторів графічних творів, що надихалися поезією Т. Шевченка у другій половині ХХ століття, йдеться у статті Н. Белічко «Шевченкіана у творчості українських графіків 50–60-ті рр. ХХ ст.» (2004) [8]. Найбільш ґрунтовно творчість та життєвий шлях С. Караффи-Корбут висвітлені у працях мистецтвознавця й правозахисника Б. Гориня, зокрема «Любов і творчість Софії Караффи-Корбут» у 2 частинах (2013; 2015) [9], [10] та «Графічна шевченкіана Софії Караффи-Корбут» (2014) [11], що побачили світ з нагоди 200-ліття з дня народження Тараса Шевченка та 90-ліття С. Караффи-Корбут.

Мета нашої статті – дослідження творів С. Караффи-Корбут у фондовій збірці Національного музею Тараса Шевченка та визначення особливостей графічної мови художниці в середовищі львівської школи графіки 1960-х років. Стаття ґрунтується не лише на теоретичних дослідженнях, але й на участі в оцифруванні графічної спадщини С. Караффи-Корбут, інтерв'ю з головною зберігачкою фондів музею Ю. А. Шиленко.

Виклад основного матеріалу. Завдяки багатонаціональному середовищу Львова від початку ХХ століття сформувався неповторний образ львівської графіки. Геополітичне й культурологічне розташування столиці Галичини на перетині багатьох культур надало графічному мистецтву львівської школи оригінальних форм. Шлях її становлення був складним, вона поєднала і розвинула елементи формального й зображуваного, що сформувалися протягом позаминулого століття; школа також виявила абстрактне й фігуративне, балансувала між реалістичним втіленням навколишнього світу та його концептуальним сприйняттям.

Після Другої світової війни, коли кордони держав Європи набували нових обрисів, а Галичина опинилася в тоталітарному середовищі СРСР, особливе місце серед представників графіки львівської школи посіли художники О. Кульчицька, Я. Музика і Л. Левицький. О. Кульчицька була досвідченою майстринею графіки, працювала в різноманітних естампних техніках. Її творчість суттєво вплинула на молодих львівських художників. Серед авторських графічних технік у неї в пріоритеті була акварель, а серед форм графічної творчості – оформлення книг [7, с. 28].

На початку 1960-х років у львівській графіці помітним явищем стає напрямок, в основу якого були закладені декоративність та звернення до українських національних мотивів. Його найяскравіше репрезентують ліногравюри (лінорити) таких талановитих графіків, як Б. Сорока, І. Остафійчук, Д. Парута, М. Курилич, З. Кецало, М. Яців. Зокрема варто відзначити С. Караффу-Корбут (1924–1996), українську майстриню графіки, яскраву представницю руху шістдесятників, яка пов'язала своє життя і творчий шлях зі Львовом.

У 1946 році майбутня майстриня вступила до Львівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва (ЛДІПДМ) на факультет живопису. Однак захоплення формальними пошуками призвело до того, що мисткиня вимушена була перейти з престижного живописного відділення до графічного. У 1951 році відділення прикладної графіки було розформоване, а студенти переведені до художніх інститутів Києва та Харкова. Зважаючи на сімейний стан і матеріальні обставини художниця відмовилась покинути родину та Львів і перевелася на відділення кераміки ЛДІПДМ. Її викладачами були Р. Сельський, І. Гуроров, В. Монастирський.

Творча та особиста доля С. Караффи-Корбут суголосна з драматичною історією України. Вона походила з родини, що мала шляхетне коріння, зростала без батька, до її вродженої інтелігентності додалися такі риси, як чутливість до справедливості, твердість у переконаннях, самостійність у судженнях і вчинках. Майстриню можна вважати «дитиною» певної доби, а її творчість нерозривно пов'язана з львівською школою графіки. У 1960-х роках у цьому мистецькому осередку неформальними лідерами були Л. Левицький, С. Гебус-Баранецька, а також О. Кульчицька.

Твори С. Караффи-Корбут мають чимало спільного з українським мистецтвом

1920–1930 рр., зокрема з творчістю Г. Нарбута, М. Бутовича, П. Ковжуна, С. Гординського, чий роботи надихали її й фактично стали школою для художниці. Саме тому можемо стверджувати, що під їхнім впливом вона звернулася до двовимірного вирішення композицій з використанням чітко окреслених площин, яким художниця надає кольорового звучання. У своїй творчості С. Караффа-Корбут спирається, з одного боку, на традиції українського народного мистецтва з його декоративністю, а з іншого – на високий професійний рівень таких видатних українських майстрів у царині української графіки 1920–1930-х рр., як П. Ковжун, Є. Козак, М. Осінчук, М. Бутович, С. Гординський. І цей зв'язок у неї глибокий і органічний.

Наприкінці 1950-х рр. С. Караффа-Корбут знову повернулася до станкової та книжкової графіки. Молоду художницю надихала до роботи у царині графіки ідея О. Кульчицької про те, що саме естампне мистецтво найкраще звертається до найширших кіл українського народу [12, с. 54]. «Графінею» – від слова «графіка» С. Караффу-Корбут називала її подруга, київська художниця Л. Іванова. Духовними орієнтирами для мисткині стали настанови митрополита А. Шептицького та успішного українського видавця І. Тиктора, який був її хрещеним батьком [13, с. 79, 81]. Художниця проілюструвала близько 60 видань українських та зарубіжних письменників. Вона є авторкою творів на історичну, національну, фольклорну, дитячу тематику, які створювала переважно в техніці ліногравюри.

Процес відродження графіки як мистецтва умовної площинної форми і повернення до естампних технік у 1960-х роках органічно збігався з поверненням до історичних, національно-фольклорних сюжетів. В умовах тоталітарного режиму тодішньої УРСР захоплення національними мотивами завжди було ризикованим. Навіть у знакові й відносно вільні 1960-ті роки ситуація в політиці стосовно культури була іншою, ніж у 1920-х роках. Проте, у зв'язку з підготовкою до відзначення 150-ліття з дня народження Т. Шевченка, влада ставилась більш поблажливо до національної теми, що знаходила відображення у творчості низки митців, які у такий спосіб просували патріотичні ідеї. Зокрема, над шевченківською тематикою у техніці ліногравюри в 1960-х роках працювали В. Касіян, О. Данченко, Г. Гавриленко, В. Авраменко, В. Куткін. Графічні твори цих авторів також

зберігаються у фондovій колекції графіки Національного музею Тараса Шевченка.

Саме шевченківська тема відіграє особливу роль у багатогранному спадку мисткині. У 1960-х роках С. Караффа-Корбут розпочала створювати ілюстрації та станкові гравюри власної шевченкіани, виявивши свій талант на повну силу. Упродовж 1961–1968 рр. побачила світ серія чорно-білих і кольорових ліногравюр за мотивами поетичних творів Т. Шевченка.

Розглянемо твори С. Караффи-Корбут з зібрання НМТШ. Одним з естампів – портретів знакових історичних особистостей, створених художницею, є портрет Яна Гуса у техніці кольорового лінорита за мотивами поеми Тараса Шевченка «Єретик» (1961) (іл. 1). Мисткиня створила образ Яна Гуса (1369–1415) – чеського проповідника і релігійного реформатора, що закликав до оновлення католицької церкви й захисту чеської культури від понічечення. У композиції бачимо прагнення авторки застосувати художні прийоми, властиві мистецтву плаката – цей твір великоформатний, його мова абстрагована та сувора. Як втілення поетичних рядків Тараса Шевченка, на першому плані бачимо сповнену життя постать із закутими в кайдани руками, а на тлі намічені контуром стражники-охоронці в латах, які символізують світ, що вже відходить. Авторкою тут використане поєднання чорних гнучких ліній, що формують

Іл. 1. С. Караффа-Корбут. Ян Гус. 59×45,5 см (зображення); 72×54 см (аркуш). 1961. [Світлина автора]

зображення й підкреслюють виразність твору, а також білі штрихи, які створюють форму обличчя та постаті головного героя на сірувато-зеленому тлі:

«Мов кедр серед поля
Ливанського, – в кайданах
Став Гус перед ними!
І окинув нечестивих
Орліми очима» [14, с. 204].

Триптих «Прометей розкутий “Встане правда / встане воля”» створений художницею у 1961 році (іл. 2). Вона звертається до образу титана з давньогрецької міфології, який став загальним символом захисника народу. В поемі «Кавказ» Т. Шевченко втілює віру у звільнення від російської імперської тиранії – рядки «Не вмирає душа наша, не вмирає воля» [14, с. 251] були співзвучними і для його часу, і для шістдесятих років ХХ ст., коли Україною прокотилася хвиля арештів українських патріотів. Видавництво «Дніпро» не включило ці твори до «Кобзаря» у 1967 році.

Іл. 2. С. Караффа-Корбут. Прометей розкутий “Встане правда / встане воля”. Триптих, центральна частина. 45,8×51 см (зображення); 54×61 см (аркуш). 1961. [Світлина автора]

Триптих «Розкутий Прометей» також є естампом у техніці кольорової ліногравюри. Поєднання контрастів чорного й білого, а також виразні кольорові площини надають композиції енергії та підсилюють динаміку твору. «Умовні засоби приходять на зміну зображенню глибокого простору та об’ємних фігур, посилюється лаконізм і виразність пластичних рішень, контрастність і декоративізм» [10, с. 51].

Однією з особливостей, що надає творчому обличчю художниці неповторності й пізнаваності, є її багата уява, невичерпне джерело, з якого походить чимало робіт. Художниця не відчуває скутості у втіленні своїх задумів, у творенні композиції та форми вислову.

С. Караффа-Корбут свідомо уникає сюжетних композицій, акцентуючи увагу на образах-портретах, на відміну від радянських художників 1930–1950-х рр., коли в ілюстраціях переважали сюжетно-описові, оповідальні багатофігурні композиції, що характерно для творів І. Іжакевича (1864–1962) та В. Касіяна (1896–1976). В. Павлов у своїй статті «Софія Караффа-Корбут: поезія графіки» зазначає: «Ритми ліноритів Караффи-Корбут надзвичайно промовисті: пружні й чіткі, згасаючі й переривчасті, вони постійно виправдовуються змістом твору і власне втілюють його» [15]. У процесі створення таких робіт виявляється характерна риса художнього почерку авторки, а саме монументальність.

Л. Левицький після огляду персональної виставки графічних творів С. Караффи-Корбут, що пройшла у Львові в 1964 році, відмітив: «Таке широке висвітлення художницею творчості Тараса Шевченка засвідчує дуже велику любов до поета... У пошуках форми художниця має великі досягнення» [10, с. 20]. Графічні твори шевченкіани авторки вражають відтворенням образного світу поета, сміливим композиційним вирішенням, дивовижною енергетикою. Художні образи характеризуються надзвичайною виразністю, монументальним розмахом напруженої контурної лінії. Варто відзначити досягнення в новаторському трактуванні художницею форми і змісту у творах на шевченківську тематику. Серед них є композиції, збагачені символами й алегоріями з глибоким осмисленням історичних постатей. Графічним аркушам притаманні ритмічно врівноважені площини, що разом зі штрихами забезпечують цілісність творів.

Ілюстрації до «Кобзаря» художниця створювала упродовж кількох років, вихід цього видання у 1967 році став видатною подією в мистецькому житті України, воно було відзначене першою премією Всесвітньої книжкової виставки (1968 рік) в м. Едмонтоні (Канада).

У 1968 році, після виходу «Кобзаря», С. Караффа-Корбут окремо проілюструвала поему Тараса Шевченка «Наймичка», де з глибоким психологізмом передала драматичні переживання матері та її самопожертву задля щастя власної дитини. У фондах НМТШ

зберігаються 16 чорно-білих ліногравюр, які було подаровано музеєві авторкою у 1972 році (іл. 3–6).

Ілюстрації до поеми є низкою великоформатних чорно-білих ліногравюр, які відзначаються монументальністю – розмір аркушів становить приблизно 90×60 см, а зображення – 80×50 см. Масштаб робіт справляє значний ефект на глядача. Внутрішня експресія та емоційність не можуть уміститися в традиційних рамках і форматах.

Художниця була дуже вимогливою до деталей під час оформлення обкладинки (іл. 3): на передньому плані чотири тополі, нахилена над озером верба, силует жінки з дитиною на руках, а далі зображення українського села з білими хатами і небо, вкрите хмарами, з-під яких пробивається сонце.

Іл. 3. С. Караффа-Корбут. Титульна сторінка до поеми Т. Шевченка «Наймичка». № 1. 80×52 см (зображення); 90,2×60,2 см (аркуш). 1968. [Світлина автора]

Площинність аркуша залишається незмінною, відчуття простору створюється завдяки лінійним ритмам, співвідношенням несподіваних і невичерпно різноманітних фактур. Саме такі характерні особливості образної мови дає змогу реалізовувати техніку ліногравюри, якою незмінно послуговується С. Караффа-Корбут у процесі створення серії ілюстрацій до поеми «Наймичка».

Вражає декоративність творів художниці та щедре використання елементів народної творчості. Гравюри набувають декоративного ладу – майстрині допомагає її досвід роботи в декоративному мистецтві, зокрема гостре відчуття матеріалу, а елементи зображення покладені на аркуш як фрагменти мозаїки. Матеріал проявляється у творі усіма своїми характеристиками – масою, об'ємом, пластичністю. Побудова композиції є аплікативною, коли площини розділяються не тільки у просторі, але й за логікою сюжету. Така фрагментарність у графіці С. Караффа-Корбут повністю виправдана: композиція й рисунок органічно поєднані та несуть символічне навантаження. Аркуш за аркушем сюжет поеми починає говорити мовою образів.

Увагу привертає також ліричність та емоційність у творчості майстрині. Образне втілення життєвої драми, описаної у рядках Т. Шевченка вражає своїм психологізмом, твори сповнені ліричними мотивами, досить чуттєво передано і материнську любов, і щире кохання молодої пари (див. іл. 5). Характерним для творчості мисткині є присутність у композиції дітей – маленького сина Марка та онуків Ганни-наймички (див. іл. 4; 6). Її роботи є глибоко поетичними.

Іл. 4. С. Караффа-Корбут. Ілюстрація до поеми Т. Шевченка «Наймичка». № 4. 59×84 см (зображення); 89×120 см (аркуш). 1968. [Світлина автора]

Іл. 5. С. Караффа-Корбут. Ілюстрація до поеми Т. Шевченка «Наймичка». № 9. 66×73 см (зображення); 120×90 см (аркуш). 1968. [Світлина автора]

Іл. 6. С. Караффа-Корбут. Ілюстрація до поеми Т. Шевченка «Наймичка». № 11. 66×73 см (зображення); 90×117 см (аркуш). 1968. [Світлина автора]

У своєму дослідженні, присвяченому графіці С. Караффа-Корбут, мистецтвознавець В. Стасенко зазначає: «Роботам художниці притаманні харизма, тематичний універсалізм, пов'язаний з життям та історією українського народу, виразна національна форма як результат власного артистичного пошуку, ерудиції та знань. Прочитання класичних текстів у художниці нове, оригінальне, цілком сучасне, а що найважливіше – властиве її поколінню, яке жило в суперечливих обставинах тоталітаризму» [12, с. 55].

Як зазначав Б. Горинь, дослідник творчості С. Караффи-Корбут, мисткиня була «... однією з кариатид української графіки другої половини ХХ ст., на повну силу проявила свій талант не лише в станковій графіці, а й в оформленні та ілюструванні книги, яку вона трактувала як мистецький твір художнього синтезу та друкарства» [11, с. 34]. Поезія стала джерелом натхнення для художниці під час творення нею гравюр. Авторка синтезує два мистецтва – графіку й поезію, візуалізуючи образне слово.

У пошуках монументальності, які захопили українське графічне мистецтво наприкінці 1960-х років, С. Караффі-Корбут безперечно належить помітна роль: поняття про стиль шістдесятників міцно пов'язане з творчістю цієї представниці львівської школи графіки. Чимало творів з шевченківської серії авторки експонувалися на персональних, обласних, республіканських і всесоюзних виставках, часто репродукувалися в газетах та журналах.

Зауважимо, що попри величезну популярність творів С. Караффи-Корбут, її творча спадщина залишається мало упорядкованою та дослідженою. Визначний внесок художниці у розвиток українського національного мистецтва не був належно оцінений на загальнодержавному рівні – мисткиня не стала лауреатом Державної премії імені Т. Г. Шевченка (хоча двічі її творчий здобуток пропонували до цієї відзнаки). Очевидно, що за радянських часів творчість С. Караффи-Корбут не вписувалась у рамки ідеологічних і мистецьких канонів. Мистецтво, що в умовах тоталітарного режиму збуджувало національну свідомість, зацікавлення рідною історією було небезпечними, але художниця залишалася вірною обраному шляху.

Висновки і перспективи використання результатів дослідження. Графічні серії ілюстрацій С. Караффи-Корбут, присвячені поетичній творчості Великого Кобзаря належать до золотої скарбниці шевченкіани, що зберігається у фондовій колекції Національного музею Тараса Шевченка. Майстриню можна справедливо назвати однією з найвидатніших інтерпретаторок творчості Шевченка-поета у графічному мистецтві України.

Сформований унаслідок наполегливих пошуків С. Караффою-Корбут авторський художній стиль з новими естетичними рисами, зокрема: національним колоритом, яскраво вираженим декоративізмом, використанням

елементів народного мистецтва, монументальним лаконізмом у побудові композицій поєднав творчість мисткині зі здобутками графіків-попередників, які творили у 1920–1930-х рр. та забезпечив тяглість культурно-національної традиції. Спираючись на кращі зразки української та світової графічної культури, С. Караффа-Корбут надала створеним за мотивами шевченківських поезій чорнобілим та кольоровим ліногравюрам неповторної оригінальності.

Результати вивчення мистецького доробку видатної української майстрині, а також створена на їхній основі онлайн-колекція графічних творів у цифрових колекціях Національного музею Тараса Шевченка [16] можуть бути використані мистецтвознавцями для подальших досліджень української графіки ХХ століття, під час розробки курсів лекцій, присвячених мистецтву України ХХ століття, а також художниками-графіками у процесі мистецької діяльності.

Список використаних джерел

1. Шевченківська енциклопедія / ред. М. Г. Жулинський. Київ : Ін-т літ. ім. Т.Г. Шевченка, 2013. Т. 3 : С. 93-197.
2. Лагутенко О. А. *Graphein* графіки: Нариси з історії української графіки ХХ ст. Київ : Грані-Т, 2007. 168 с.
3. Лагутенко О. А. Українська графіка першої третини ХХ століття. Київ : Грані-Т, 2006. 240 с.
4. Історія українського мистецтва. Київ : НАН України. ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, 2007. Т. 5. 1048 с.
5. Яців Р. Львівська графіка 1945–1990. Традиції та новаторство. Київ : Наук. думка, 1992. 120 с.
6. Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом. Львів : Акад. експрес, 2001. 152 с.
7. Руденко О. Львівська школа графіки як визначне явище в українському мистецтві. Українська академія мистецтва : дослідн. та наук.-метод. пр. Київ : НАОМА. 2016. Вип. 25. С. 23–31.
8. Белічко Н. Шевченкіана у творчості українських графіків : 50-60-ті рр. ХХ ст. *Дивослово*. 2004. № 3. С. 22–26.
9. Горинь Б. М. Любов і творчість Софії Караффи-Корбут : документальний роман-колаж. Кн. 1 Львів : Априорі, 2013. 576 с.
10. Горинь Б. М. Любов і творчість Софії Караффи-Корбут : документальний роман-колаж. Кн. 2. Львів : Априорі, 2015. 704 с.
11. Горинь Б. М. Графічна Шевченкіана Софії Караффи-Корбут. Київ : Пульсари, 2014. 187 с.
12. Стасенко В. Софія Караффа-Корбут. Особливості художнього методу. *Образотворче мистецтво*. 2008. № 4. С. 52–55.
13. Думанська О. Графиня з Куткора: біографічна оповідь з голосів самовидців. Львів : Каменяр, 2004. 128 с.
14. Шевченко Т. Кобзар. Київ : Держ. вид-во худож. літ., 1964. 616 с.
15. Павлов В. Прометей розкутий “Встане правда / встане воля”. Бібліотека українського мистецтва. 6.11.2014. URL: <https://uartlib.org/sofiya-karaffa-korbut-poeziya-grafiki/> (дата звернення: 30.04.2024).
16. Графіка другої половини ХХ століття в ілюстраціях до поетичних творів Тараса Шевченка : Твори Софії Караффи-Корбут. *Цифрові колекції. Національний музей Тараса Шевченка*. 13.03.2024. URL: <https://collection.museumshvchenko.org.ua/documents/view/57/1102> (дата звернення: 04.04.2024).

References

1. Zhulynskiy, M. H. (Eds.). (2013). *Shevchenkivska entsyklopediia* [Shevchenko Encyclopedia]. (Vols. 1–4). Instytut literatury im. T.H. Shevchenka [in Ukrainian].
2. Lahutenko, O. A. (2007). *Graphein hrafiky: Narysy z istoriyi ukrainskoi hrafiky XX st.* [Graphein of Graphics: Essays on the History of Ukrainian Graphic Arts of the Twentieth Century]. Hrani-T [in Ukrainian].
3. Lahutenko, O. A. (2006). *Ukrainska hrafika pershoi tretyny XX stolittia*. [Ukrainian graphics of the first third of the twentieth century]. Hrani-T [in Ukrainian].
4. *Istoriia ukrainskoho mystetstva* [History of Ukrainian art] (2007): T. 5. NAN Ukrainy. IMFE im. M.T. Rylskoho [in Ukrainian].
5. Yatsiv, R. (1992) *Lvivska hrafika 1945–1990. Tradytzii ta novatorstvo* [Lviv Graphics 1945–1990. Tradition and innovation]. Hrani-T [in Ukrainian].
6. Holubets, O. (2001) *Mizh svobodoiu i totalitaryzmom* [Between freedom and totalitarianism]. Akademichnyi ekspres [in Ukrainian].
7. Rudenko, O. (2016). *Lvivska shkola hrafiky yak vyznachne yavishche v ukrainskomu mystetstvi* [Lviv School of Graphic Arts as an outstanding phenomenon in Ukrainian art]. *Ukrainska akademiia*

- mystetstva : doslidn. ta nauk.-metod. pr. [Collection of scientific works "Ukrainian Academy of Art"], 25, 23–31 [in Ukrainian].
8. Belichko, N. (2004) Shevchenkiana u tvorchosti ukrainskykh hrafikiv [Shevchenkiana in the work of Ukrainian graphic artists]. *Dyvoslovo* [Wonderword], 3, 22–26 [in Ukrainian].
 9. Horyn, B. (2013) *Liubov i tvorchist Sofii Karaffy-Korbut: dokumentalni roman-kolazh* [Love and work of Sofia Karaffa-Korbut: a documentary collage novel]: Book 1. Apriori [in Ukrainian].
 10. Horyn, B. (2015) *Liubov i tvorchist Sofii Karaffy-Korbut: dokumentalni roman-kolazh* [Love and work of Sofia Karaffa-Korbut: a documentary collage novel]: Book 2. Apriori [in Ukrainian].
 11. Horyn, B. (2014) *Hrafichna Shevchenkiana Sofii Karaffy-Korbut* [Graphic Shevchenkiana by Sofia Karaffa-Korbut]. Pulsary [in Ukrainian].
 12. Stasenko, V. (2008) Sofiia Karaffa-Korbut. Osoblyvosti khudozhnoho metodu Sofia Karaffa-Korbut. [Features of the artistic method of Sofia Karaffa-Korbut]. *Obrazotvorche mystetstvo* [Fine art], 4, 52–55 [in Ukrainian].
 13. Dumanska, O. (2004). *Hrafynia z Kutkora: biohrafichna opovid z holosiv samovydytsiv* [The Countess of Kutkor: a biographical narrative from the voices of self-published authors]. Kameniar [in Ukrainian].
 14. Shevchenko, T. (1964). *Kobzar* [The Kobzar]. Derzhavne vydavnytstvo hudozhnoi literatury [in Ukrainian].
 15. Pavlov, V. (2014) Sopfia Karaffa-Korbut: poezia grafiki [Sofia Karaffa-Korbut: poetry of graphics]. *Biblioteka ukrainskogo mystetstva* [Library of Ukrainian art]. (6/11/2014). <https://uartlib.org/> <https://uartlib.org/sofiya-karaffa-korbut-poeziya-grafiki> [in Ukrainian].
 16. Hrafika druhoi polovyny XX stolittia v iliustratsiakh do poetychnykh tvoriv Tarasa Shevchenka : Tvory Sofii Karaffy-Korbut. Tsyfrovii koleksii Natsionalnoho muzeiu Tarasa Shevchenka [Graphics of the second half of the XX century in illustrations to poetry by Taras Shevchenko: Works by Sofia Karaffa-Korbut. Digital collections of the National Museum of Taras Shevchenko]. (13/03/2024). *collection.museumshevchenko.org.ua*. <https://collection.museumshevchenko.org.ua/documents/view/57/1102> [in Ukrainian].

Подано до редакції 01.05.2024